

ústretovo disponovanú, akokoľvek kvantitatívne „komornú“ akademickú, literárnu a kultúrnu komunitu. (O desaťročie mladší a hlavne neporovnateľne menej pracovitý čitateľ-recenzent k takýmto záležitostiam nemal by sa vlastne ani vyjadrovať, keďže často zoči-voči literárnej, literárnopublicistickej alebo literárnovednej prevádzke nutkavo sa mu vynára jedna replika z krátkej, ale surovej Čechovovej humoresky – radšej ju tu nepripomínať alebo necitovať...)

Fedor Matejov

RÉGI MAGYAR IRODALMI SZÖVEGGYŰJTEMÉNY. I. HUMANIZMUS. Zostavili: Ács, P., Jankovics, J., Kőszeghy, P. Do tlače pripravili: Ács, P., Kovács, Z., Kulcsár, P., Pajorin, K., Szabó, A., Szentmártoni Szabó, G., Tóth, T., Török, L. Budapest : Balassi Kiadó, 1998. 787 s.

Antológia textov starého uhorského písomníctva I., impozantné knižisko rozsahom aj obsahom... Zhŕňa humanistické latinské básnické aj prozaické texty z 15. – 16. storočia. Vyšli z pera vtedajších uhorských spisovateľov rôznych národností – slavonskej, sedmohradskej, nemeckej, chorvátskej, maďarskej a slovenskej. Pravda, v Uhorsku pôsobili aj literáti iných národností (najmä italskej). Antológia nadväzuje na podobné antológie (Tibor Klaniczay). V úvode sa podáva stručná druhová a žánrová charakteristika autorov a ich literárnej tvorby. Zostavovatelia vybrali 35 literátov. Ukážky z ich diel sú preložené do maďarčiny (na ľavej strane latinský a na pravej maďarský text). Štruktúra sondy do tvorby každej literárnej osobnosti je symbolicky trojdielna: úvod, text a poznámky. Úvod k životu a dielu je krátky, ale výstižný. Poznámky sú veľmi podrobné, a tak dokonale a precízne vypracované, že dokonalejšie a precíznejšie nemôžu ani byť. Cenné v nich sú predovšetkým odkazy na

antické a iné pramene; odkazy a obrazy verne prebraté z originálu alebo v rozmanitej miere preštylizované podľa vlastného gusta. Výber textov sa orientuje na poetické žánre (lyrika a veršovaná epika historického obsahu) a prozaické (korešpondencia, reči, kroniky a memoáre).

Keďže ide o „antológiu textov starého uhorského písomníctva“, čitateľ iste šípi, že sa v nej nachádzajú aj texty, ktoré sa týkajú priamo alebo sprostredkované slovenskej problematiky (lyrika, kroniky ap.). Objektívna recenzia si vyžaduje, aby sa texty takejto sorty vystreli na literárnovedný pitevný stôl. Všetko potrebné na úspešnú pitvu som si vlastnoručne pripravil. Beriem do ruky tolerantne (dúfam) naostrené kritické skalpely a pokúsim sa šetrne rozptivať „živých nebožtíkov“. (NB. Živých z toho dôvodu, lebo môžu osloviť aj dnešných vnímavých živých ľudských živočíchov, nebožtíkov z tej príčiny, že súčasní necitliví nebohí intelektuáli nevedia o tom nič, že existujú nejaké živé tradície, čo inšpirujú dnešné životné trendy.) Vidím, že pitevný poriadok je akýsi pomiešaný. Na prvom stole mal ležať básnický skelet Jána Pannonia..., ale skromne sa na ňom krčí diplomatické telo Jána Vitéza, kedysi hrdého víťaza v turnajoch konaných v rámci pretekov „uhorských vied a náuk“. Ale aj ten je pre nás zaujímavý: čo-to sa môžeme dozvedieť z jeho listov o pomeroch uhorských, teda aj slovenských. Na druhom stole si hoví italská telesná schránka Antonia Bonfiniho, kronikára, ktorý „bona fide“ (s dobrým úmyslom) spísal Uhorské dejiny, ktoré sa odohrávali aj na Slovenskom území. Často navštevoval mesto Prešporok, chýrne nespočetnými viechami (vajnúštúbami), kde ho ako štangasta oslovovali čestným titulom „horóris kauza“ (hrozný doktor) Bonfini – Sud víny. Na treťom stole v polosediacjej pozícii leží usmievajúca sa kostra dvorného špásovníka kráľa Matiaša – Marzio Galeotto, ktorý sa zaslúžil o to, že spopularizoval Matiaša ako múdreho, vtipného a ľudového panovníka a sukničkára európskym bestsellerom o „vynikajúcich, múdrych a žartovných výrokoch a činoch kráľa

Mateja". Týmto bestsellerom dal podnet na vznik početných ľudových piesní a povestí (napr. Bol raz jeden kráľ uhorský, ten podvodníček panenský, Mal ten Gombár peknú dcéru, Zvalo sa mesto Rakovci, O psom jarmoku v Budíne, Kráľ Matiaš v Gemeri, Niet vecí horšej než syr, Kráľ Matiaš a bača). Na štvrtom stole odpočíva trup bývalého bardejovského kaplána Bártaia Jancsiho, veselého to za onoho času dušpastiera, ktorý pomerne humorne opísal svoje putovanie do Ríma v liste bardejovským mešťanom. Musela to byť duševne vyrovnaná osobnosť, lebo vtedy zúril boj medzi Franciou a Itáliou. Takmer celé italské teritórium bolo zničené. Žoldnier okrádali pútnikov, dokonca si ich vyrezané jazyky brali domov ako dôkaz statočnosti, takpovediac ako suveníry. Na piatom stole vystiera hnáty náš starý známy záletník Matthias rex (Matiaš király, kráľ), predchodca neskorších donchuanov, casanovov a iných neznámych sukničkárov. Tvári sa akosi „perplex“ (vyjavene, začudovane a zmätene), keď na vedľajšej posteli nečakala naňho nejaká vznešená dáma alebo jednoduché dievčisko poddané, ale dušou a hlavne telom oddané. Chúlil sa tam Števo Brodarič, ktorý na bojovom teoretickom poli neznal nič, bár na vojenskom opísal nešťastnú bitku pri Moháči. Jeho Kráľovské Veličenstvo Matthias okrem hrby potomkov zanechalo stohy listov odzrkadľujúcich veľkodušnosť v každom ohľade, či na svojich ľúbostných exkurziách ostávalo kratší čas o smäde alebo dlhší o hlade. Vždy bolo v pohode a dobrej nálade. Na siedmom stole rozložil svoj priestranný telesný stan Stephanus Taurinus, mocný ako tur, ktorý zveršoval Dóžovo sedliacke povstanie. Na ôsmom stole spal večným spánkom trup Hagymásiho Bálinta či Valenta. Hagymási pri písaní veršovanej skladby, populárnej aj v slovenských putikách, v nejakom pécskom (päťkostolskom) šenku – Opusculum de laudibus et vituperatio vini et aquae (Dielko o chvále a tupení vína a vody), prišiel o piaty zub a pri komponovaní dlhej oslavnej básne Ad Pannoniam, preloženej ako Maďarsko, o celý chrup. Nečudo! (Páchatel bol iste slo-

venskej národnosti.) Na deviatom stole bolo vidieť unavený telesný futrál politika Mikiho Oláha, ktorý dlho sľuboval, že napíše historické diela Hungaria a Atila, čo beťár akýsi na prekvapenie celého, teda globál Uhorska napokon splnil. Na desiatom stole unedera vylihoval trnavský skelet Martina Thyrnavina, predka muzikusa Mikuláša Schneidra-Trnavského. Napísal rozhorčenú veršovanú skladbu Opusculum ad regni Hungariae proceres (Dielko prominentom Uhorského kráľovstva), v ktorom karhá lenivé uhorské celebrity, že nechcú bojovať proti Turkom. Na jedenástom stole sa usalašila chorvátska štatúra Tona Verančiča, autora vycibrených básní o prsteni neviestky, Uhrom a Márnosti nad márnosti a všetko je márnosť. Hoci pochádzal zo Šibenika, nemal zmysel pre šibeničný humor, a veru nebol ani prešibaný. Na dvanástom stole sa ako reliéf na sarkofágu črtal relikt prešporského učbára a prešovského prefekta Žigmunda Gelousa Tordu, všestranného literáta: básnika, filozofa a historika. Na trinástom stole sa nachádzal trnavský korpus, ktorý vlastnil Johannes Sambucus, vynikajúci polyhistor, historik, horlivý korešpondent a tvorca obsahom duchaplných a formou elegantných veršov tepaných emblémovou metódou (napr. o rodisku Trnave). Na štrnástom stole trónila historická celebrita Forgácha Ferenc, omylom považovaného za starého mládenca, ale právom za vynikajúceho dejepisca, znalca tureckej vojnovej stratégie. Na pätnástom stole ležali „exuviae“ (pozostatky, telesné púzdro), či skôr „umbra“ (tieň) štúpleho, ale húževnatého prešporského korešpondenta-moralistu Nicasia Elebodiusa. Povrávalo sa o ňom, že sa bál aj vlastného tieňa. Nie je to celkom pravda. Ako schizofrenik bol rozdvojenou osobnosťou. Keď sa tieň zákerne zakrádal za jeho chrbtom, obával sa, že je to diabol-pokušiteľ, ktorý ho chce zviest' z úzkeho chodníka cnosti na širokú hradskú nepravosť. Keď však šiel pred ním, považoval ho za svojho osobného strážneho anjela, teda duchovného ochrancu („bodrého gardistu“). Na šestnástom stole zízali prázdne očné jamky Christiana Schesaea,

bardejovského študenta, autora veršovanej skladby *Ruinae Pannonicae* (Záhuba Panónie). Telo spočívalo bezvládne, akoby sa Schaesaeus pred cestou do záhrobia posilnil vypitím niekoľkých holb vína. Silne pripomínal figúrku intelektuála zo slávneho cyklu drevorezieb Holbeina „Totentanz“ (Tanec smrti). Na sedemnástom stole sa uveličene vyvalovala vyhasnutá existencia historickými vedomosťami oplývajúceho dejepisca a turkobijcu Istvánffyho Miklósa. O jeho nepriateľskom postoji voči Turkom svedčí mohutný tlstopis o 34-och knihách venovaných vyčŕňaniu tureckých dobyvateľov „Vanitas vanitatum“ (Márnosť nad márnosť)... „exprobatum“ (vyskúšané). Svetská sláva – poľná tráva. Z trávy býva seno. Aj to je Boží dar, nevyjde nazmar. Istvánffyho telo sa pominulo, ale duša – 11 historických kníh – ostala. V slovenských rozprávkach vyhľadovaný Drak sa vrúti do svojho obydlija so slovami: „Fuj, tu smrdí človečina!“ (V rumunských rozprávkach to nebýva Drak, ale Drakula.) Túto dračiu rozprávkovú formulku som parafrázoval, keď som pozrel na osemnásty a devätnásty stôl. Riekol som: „Ňuchám, ňuchám slovenskú človečinu“. Na osemnástke a devätnástke totiž skromne ležali zakomplexovaní nebožtíci, ktorí patrili do skupiny slovenskej humanistickej literatúry. Pokúšali sa zviditeľniť v rámci uhorského písomníctva, ale bolo to len akési hmlisté stransparentnenie. Na bohatej trakte uhorskej antológie ostali len chudobnými príbuznými, hoci prispeli na hostinu rovnako kvalitnou strovou ako ostatní účastníci. Prvý, menom Johannes Bocatius, košický pedagóg, dovalil 50 bočiek opojného lužickosrbského vínčiska. Výslužka je v antológii veľmi skromná: tri básne. Druhý, menom Johannes Filický, sárospatacký profesor, bár z chudobnej zemianskej rodiny, teda rodený „sedmoslivkár“, doterigal 80 rebrinákov šťavnatých bystrických sliviek balených v dvoch vrstvách jemnej látky: filc a plsť. Obišiel v antológii ešte horšie ako Bocatius: iba 2 výslužkové básne. Bocatius vydal zbierku o piatich knihách, v ktorých je zhrnutá prlležitostná lyrika s tematikou vojenskou, enkomickou, epi-

talamicou, epicedickou a erotickou. V epigramoch satirizuje nevzdelancov:

V knižnici namiesto knižiek zriet' veľa pohárov sklených.
Ako ju pravdivo nazvať? Knižnica je to či sud?
Na svojho majstra ukazuje, hej, náradie samo:
hýrivý korhel' si teda, učený človek ver nie!

Sarkazmom sa vyznačuje epigram na vojaka, ktorý sa vlámal do vínnej pivnice:

Odhodlaný vojak, hľa, predviedol predohru vojny,
v tejto pivnici vedúc prudký a zúrivý boj.
Do podobných bojov, ó, znamenitý muž, tiahni,
svojím príchodom Trácko vydesiť celé, to ver.
Tvoja udatnosť ručí, že istotne víťazom budeš.
Turka nerobí mužom pohárik vína – lež meč.

Bocatius si rovnako berie na mušku aj kňazov, ktorí výborné omšové víno dolu hrdlom púšťajú, ale druhým dažďovú vodu logať prikazujú:

Učený dušpastier hlasom – čo najprudším – zo záletníctva sedliaka usvedčuje, ľudu tak neváha riečiť:
„Medzi vami je jeden dedinčan, ktorého srdce horí ľubosťou k inej; ženu má vlastnú mať rád.“

Dedinčan na to hneď povie:

„Môj dušpastier dobrý a milý
podľa príkladu tvojho robí to dedinský hlúb.“

Brilantne je napísaná predovšetkým erotická lyrika, vykresľujúca ľubostný itinerár básnikovho srdca k milenke „červenolícej Rubelle“. Prelietavá kráska ho môže zničiť, ale vrátiť mu aj život:

Kedy ten nastane deň, čo milujúcich sa spojí,
moja Rubella sladká, kedy ten nastane deň?

Vo všetko dúfam, nič neskytám. Život môj,
srdiečko moje,
čo žiadam, dávam a vidím, to mi daj, prijmi
a príď!
Ty ma jediná môžeš zahubiť, vrátiť mi život.
Usmrtí tvoja tvár, ach, alebo oživí mňa?
Jedlo, kvet, priazeň, sláva, pokoj, med, radosť
i nebo,
ustúpte! Bocatiovi Rubella páči sa len.

Jedna nôcka lásky strávená s Rubellou prevýši
tisíc dní:

Prečo prevýši tisíc dní – pýtaš sa – jediná
nôcka?

Nôcka dáva, čo hádam tisíc dní nemôže dať.

Tisíc dní iba hry, jedna, hľa, nôcka pôžitok
dáva!

Nôcka nech jedna je moja. Zbohom buď tisíc
hoc dní!

Vášnivá láska k falošnej Rubelle sa končí. Básnik si našiel nový objekt zbožňovania: Elzulu, ktorá oplýva všetkými cnosťami. Hľa, fúbstná lyrika, akoby vyšla z pera moderného básnika! Bocatius bol „poeta natus“ (rodený básnik). Nečudo, že stal sa „poeta laureatus“ (vavrínom ovenčený).

Filický nemal také šťastie, žeby získal titul „poeta laureatus“, hoci jeho lyrika nezaostávala veľmi za Bocatiovou tvorbou. Vydal zbierku básní o dvoch knihách. Publikoval v nej lyriku rozmanitej tematiky. Najpozoruhodnejšie sú epigramy, v ktorých básnik podáva satirickú kritiku ľudských charakterových defektov, ako je päťolízачstvo a úplatkářstvo. Ako kalvín najštipľavejšiu satirickú kritiku sype do otvorených rán katolíckeho duchovenstva. Odrecitujem aspoň verše o záletnom mníchovi:

V posvätnej budove býval – a druhovia neboli
vtedy
doma – s kuchárkou, priadkou, sedliakom
jediný mních.
Odrazu vojnovým spevom sám nepriateľ
Bellonu začne
dráždiť a veci i ľudí pre seba zmocniť sa
chce.

„Čože len urobíme?“ mních vraví. „Nás istá
smrť čaká,

Anna, ak nepomôžeš – veď si ma tešila prv.“
Na švandru teda sa spolieha mních a na prosby
sedliak.

Medzitým surový víťaz zaujme kláštorný
prah.

Dolapiac pospolu drndy a s tučným brušikom
mnícha,

tamtým daruje život, toho však mečom dá
sťať.

A kým hrozný húf oblieha dvere, sedliak, hľa,
zdravý

pred vlčou papuľou veru cez záchod utečie
von.

Filický napísal prvú známu obranu Slovákov proti českému posmievačovi nazvanému vymysleným menom Spethius (Posmeškár).

Posmeškár, keď sa vysmievaš Slovákom a keď
ich picháš
posmechom, či tak iným nemôžeš na žart
byť sám?

Žižkovo vojsko postrachom bolo susedným
krajom,
teraz najväčšou slávou už mu je vyprázdniť
džbán.

Všetko sa mení a skúsenosť učí, že do otcovského
posvätného prachu močiť sa za chválu má.

Neviním tvoju papuľu, Posmeškár, len si maj
túto
chválu a zo svojej žatvy bez soka úžitok ber!

Bocatius a Filický, dve slovenské Popolušky v kráľovstve Uhorského písomníctva, „pred nimi vidno, za nimi tma“, netrepezlivo čakajú na vytúženého Princa, ktorý ich naozaj transparentne zviditeľní.

Koho to vidím-nevidím na dvadsiatom (chválabohu poslednom) stole? Básnický skelet márotnatného strateného a opäť nájdeného syna Jána Pannonia. Jeho korpus delikátne ležal na stole ako „corpus delicti“, ktorý delikátne svedčil o geniálnom talente z Chor-

vátska pochodiaceho „primi domini“ (prvého pána) na dvore Panónskej poézie. Čosi sa mi marí, že ešte vidno v jeho geniálkorpuse stopy – ako sa vraví – po „básnickom čreve“. Už ako 13-ročný mal povest’ „zázračného dieťaťa“. V antológii mu zostavovatelia vyvárendovali najväčší počet strán (85). Je na nich 251 básní, napísaných prevažne v elegantnom elegickom distichu. Básnik spracoval bohatú tematickú škálu: lyriku enkomickú, elegickú, prírodnú, satirickú, vlasteneckú (protiturecké boje) a erotickú. V Pannoniovej poézii však nenájdeme ani jedno epitalamium (blahoželanie k sobášu), lebo „iugo matrimonii plus quam cruci diabolus evitavit“ (manželskému jarmu sa vyhýbal väčšmi než čert krížu). V spoločnosti na otázku, prečo sa nežení, poukazoval na odstrašujúci príklad gréckeho filozofa Sokrata, ktorému strpčovala život škriepna špata Xantipa:

Škriepna žena Xantipa vyhodila Sokrata s mnohými urážkami a krikom z domu. Ten nebol vôbec znepokojený a sadol si k dverám, očakávajúc, kým búrka neprejde. Keď Xantipa videla, že jej muž nie je veľmi zarmútený, vošla do izby, uchopila nočník a všetok moč vyliala na hlavu dolu sediaceho muža. Okoloídúci sa čudovali nad nehanebnosťou jeho ženy, no Sokrates im povedal:

„Nečudo, lebo keď hrmí, tak aj prší.“

Druhé nečudo, že básnik „neujarmil“ svoju slobodu: ako citlivý človek by neuniesol na hlave takúto „nočníkovú potupu“. Ale o to väčšmi sa lepil na ženské sukne – „quam musca mellii“ (ako mucha na med). Mileníek mal habadej, o čom svedčia mená v básňach (Agneša, Lucida, Magdaléna, Tekla, Uršula...). Pannoniova erotická lyrika je duplovaná: zmyslu a dvojjzmyslu plná. Vyjadruje milenecké prekárание, láskovanie, telesnú túžbu, zvädzanie vydatých dám, ironické a satirické konštatovania defektov ženského tela, čo sa týka predovšetkým dolného háklivého, niekedy prísne stráženého a chráneného teritória, napríklad nežiaduce rozmery ženského pohlavného inštrumentu, komické situácie, čo sa

môžu prihodiť pri „sexuálnom hoblíovaní“ a postrehy z interiéru nevestinca. Niektoré erotické lyrické verše nemajú z mravného hľadiska závažnejšie nedostatky, čo neskorší cenzori potvrdili „manu propria“ (vlastnoručným podpisom) a schvaľovacou formulkou: „Imprimatur. Nihil obstat.“ Vo voľnejšom preklade to značí: „Môže sa tlačiť. Môže obstáť.“

Ukážka „ad causam proximam“ (z bezprostrednej príčiny, dôvodu): prekárание, láskovanie:

Keď chcem, Libera, ty nechceš. Keď nechcem,
potom zas ty chceš.
Kedy sa rozhodneš teda, Libera, kedy mi dáš.

Ukážka „ad causam libidinis“ (za účelom žiadostivosti, zmyselnosti): telesná túžba:

Ó, ako trápim sa! Zaiste piksňa keby tu bola,
striedavo mohol by som päťnásťkrát pokračovať!

*

V takom tesnom objatí pári sa dvojica hadov,
žeby si niekto myslel: jeden had dve hlavy má.

Ach, moja Lélia, aj ja tak túžim byť spojený
s tebou,
žeby som ani nechcel odlišnú hlavu tu mať.

Ukážka „ad causam pellicendam“ (s úmyslom pokušenia): zvädzanie vydatých dám:

Agnes, daj mi to, čo svojmu mužovi.
Keď mi to dáš, nič z toho sa nestratí.
Čo sa dá, oboch rovnako poteší...
Na to stvoril vás Hospodin Stvoriteľ.
Keby toho nie, odkiaľ sa rodíme?
Keby tvoja mať odmietla otcovi,
nenarodila by si sa, ani tie
oči, ktoré ma spaľujú plameňmi.
To, čo môžete, ženy, vy dávať vždy,
čo my muži neschopní sme si vždy vziať,
čo teraz teší, potom však vyhasne
Smutné je, keď to nemôžeš viacej mať.
To zem naplňa, aj morské hlbiny.
Nad to nie je nič, čo bolo by milšie.

Sprvu panny to zdráhajú sa dávať,
potom túžia však naveky dávať to.
Jupiterovi Juno a Martovi
Venuša dala, bohyne smrteľným.
Keby si to ty dala, tak osoh máš.
Neodpovedá, teda už odprie.
Ale smeje sa, teda už sľúbila.

Ukážka „Ad causam efficientem visitationis lupanaris“ (z účinnej príčiny návštevy nevestinca): postrehy z interiéru nevestinca:

Kam ma vábite, moji priatelia, kam?
Do nevestinca hnusného ideme.
Ktoré miesto tu pred sadom posvätným,
pred záhradami ďaleko ustúpi
lacným komôrkam, stoliciam, kde sedia
namaľované dievčatá, na hlavách
majúc vysoké účesy, na šijach
závoje, čo sú voľné a splývavé,
oblé prsníky, čo rúcho neskrýva.
Nuž tamten ľahko rukou sa dotýka ich,
onen objíma, tento ich bozkáva.
Do komôrky ten ide, za ním ona.
Chod'te do pekiel, chod'te vy lotri, het!
Neriekli ste: vy zviedli ste ma, keď som
prechádzal sa, ísť s vami som odmietal?
To sa dozvie dnes odomňa Guarunus.

Po dvadsiatich „mortulisekciách“ (re-
zoch na mŕtvolách, pitvách) som napísal pro-
tokol o výsledku akcie v tomto znení: „Proto-
collum mortuisectionum habitatum in diebus
1. – 7., mensis Junii, anno Domini 2004. in
Fratrisgloria, olim Posonio. Numerus objecto-
rum: 20, aetas: ignota, natio: varia: 8, confes-
sio: rom.-cath., ev. a. v., calv., eruditio: acade-
mica.“ (Protokol pitiev mŕtvych konaných
v dňoch 1. – 7. mesiaca júna, roku Pána 2004
v Bratislave, kedysi v Prešporku. Počet členov:
20, vek: neznámy, národnosť: rozmanitá: 8,
vierovyznanie: rímsko-katolícke, evanjelické,
kalvínske, vzdelanie: univerzitné.) „Mortui-
sekčná dvadsiatka“ bola rozdelená do niekoľ-
kých typov podľa rozmeru a váhy, čo bolo
vyznačené na visačke pripevnenej na pravej
ruke a ľavej nohe: telo, skelet, trup, korpus,

štatúra, kostra, telesná schránka či futrál alebo
stan, hnát, nebožtík ap. Úroveň „dvadsiatky“
bola vcelku dobrá – okrem troch prípadov:
nadštandardného Pannonia a vysoko podštand-
ardných, podvyživených a totálne nezviditeľ-
nených, ale kvalitných poetov, ktorí predsta-
vovali zlaté stĺpy staršej slovenskej literatúry:
Bocatia a Filického. Rozprávková tma nielen
„pred nimi a za nimi“, ale aj nad a pod nimi.
Dalo by sa povedať, že v porovnaní s populis-
tickým Pannoniom boli obaja úplne vytunelo-
vaní a ktovie prečo stratili dôveru zostavovate-
ľov.

Pannonius sa javí dušou a hlavne telom
ako nevyliciteľný erotoman, ako zástanca
a propagátor „tvrdého sexu“, tvorca „uhorskej
kamasútry“, aj keď „in alea – jacta est“
(v kocke hodenej) do tváre moralistov a po-
krytco. Niektoré básne sú plastickým opisom
sexuálnych pozícií. Cenné, sympatické a su-
gestívne na nich je, že komparatisticky so
staroindickou kamasútrou sú trochu kamarát-
sky žartovne, humoristicky a satiristicky lade-
né. Vytvárajú náladu príjemnej atmosféry.
Maďarskí prekladatelia háklivé obrazy alebo
eufemizovali (G. Csorba), alebo sa nebáli
použiť adekvátne výrazy (L. Török). Na otáz-
ku, či sme mali aj v slovenskej staršej literatú-
re podobných poetických erotomanov, odpo-
vedám: Áno, áno, áno... V našej erotickej a lú-
bostnej poézii sa nezobrazovala len duchovná
a psychická láska v náboženskej lyrike (hlavne
ku Kristovi a Márii), ale aj fyzický a telesný
milenecký vzťah, či to bolo v svetskej umele-
kej, pololudovej alebo ľudovej básnickej
tvorbe. Nešlo v nej iba o jemné delikátne
načrtnutie citového vzplanutia, ale aj o prudko
blčiaci a všetko ničiaci vášnivý, surový a ne-
kontrolovateľný požiar, z ktorého lietali na
všetky strany necudné, frivolné, lascívne,
obscénne iskry, ba neraz na ich scéne sršali
naturalistické hrubé plamene.

O tom by sa patrilo napísať aj niečo ob-
širnejšie, čo sa dá odo mňa niekedy očaká-
vať...

Jozef Minárik